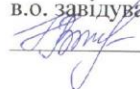

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти
протокол № _____ від _____ 2021 р.

в.о. завідувача кафедри

 (Наталія ВОРОПАЙ)

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
ОК 19.3 Теорія і методика фізичного виховання та валеологічна освіта дошкільників**

Освітня програма «Дошкільна освіта» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Спеціальність 012 Дошкільна освіта

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Херсон 2021

Назва освітньої компоненти	ОК 19.3 Теорія і методика фізичного виховання та валеологічна освіта дошкільників
Викладач (і)	Анісімова Олена Едуардівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри; Романович Оксана Михайлівна – директор Херсонського закладу дошкільної освіти № 10 санаторного типу Херсонської міської ради
Посилання на сайт	
Контактний тел.	0990224295, 0996418365
E-mail викладача:	anisimova_7@ukr.net , detsad1011@ukr.net
Графік консультацій	Щотижня протягом семестру (вівторок)

Анотація до курсу. Програма «Теорія і методика фізичного виховання та валеологічна освіта дошкільників» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 012 «Дошкільна освіта». Предметом вивчення освітньої компоненти є закономірності фізичного виховання дітей від народження до вступу до школи; програми, принципи, методи, прийоми, форми організації різних видів фізкультурної роботи в закладі дошкільної освіти.

Мета та цілі курсу. Мета навчальної дисципліни: забезпечення кваліфікаційної компетентності майбутніх вихователів ЗДО в галузі фізичного виховання та оздоровлення дошкільників відповідно до сучасної парадигми освіти; сприяння формуванню в студентів світоглядних позицій щодо власної відповідальності за збереження та зміцнення здоров'я дітей; оволодіння майбутніми вихователями певним професійним досвідом.

Завдання навчальної дисципліни:

- розкрити теоретичні засади методики фізичного виховання дошкільників;
- дати наукові знання щодо професійної діяльності педагога в галузі фізичного виховання дітей дошкільного віку;
- ознайомити з програмами, методами, прийомами, формами навчання рухів дошкільників;
- виховання в здобувачів освіти соціальної активності, намагання керуватися в практичній діяльності принципами загальнолюдської моралі, сумлінного ставлення до професії, прагнення до творчості;
- озброєння варіативними технологіями фізичного виховання дітей дошкільного віку;
- формування в майбутніх вихователів ЗДО знань, умінь і навичок оцінки і контролю за станом здоров'я та фізичним розвитком дітей, за організацією і здійсненням валеологічної освіти вихователями дошкільних закладів;
- формування вміння планувати, організовувати і реалізовувати пізнавальні, розвиваючі та виховні аспекти педагогічного процесу в ЗДО.

Компетентності та програмні результати навчання.

Інтегральна компетентність	Здатність самостійно і комплексно розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку із застосуванням теорії і методики дошкільної освіти в типових і невизначених умовах системи дошкільної освіти.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-5. Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями, зокрема, інноваційними методичними підходами, сучасними системами, методиками, технологіями навчання, розвитку й виховання дітей дошкільного віку; чинним нормативним забезпеченням дошкільної освіти.
Фахові компетентності (ФК)	ФК-8. Здатність до фізичного розвитку дітей раннього і дошкільного віку, корекції і зміцнення їхнього здоров'я засобами фізичних вправ і рухової активності. Здатність до формування у дітей раннього і дошкільного віку навичок здорового способу життя як основи культури здоров'я (валеологічної культури) особистості.
Програмні результати навчання	
ПРН 3	Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку в нормі, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими потребами. Планувати освітню роботу з урахуванням вікових і індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими потребами та складати прогнози щодо її ефективності.
ПРН 7	Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу; здійснювати управління його якістю, керуючись психолого-педагогічними принципами організації освітнього процесу в системі дошкільної освіти при реалізації завдань виховання, цілями навчання і розвитку дітей раннього та дошкільного віку в ЗДО і сім'ї.
ПРН 10	Добирати оптимальні методи та ефективні форми і різноманітні засоби педагогічного впливу на дітей у процесі їхнього виховання, навчання і розвитку та в конкретних ситуаціях суб'єкт-суб'єктної взаємодії вихователя з дітьми.

1. Обсяг курсу на поточний навчальний рік

	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Кількість годин	II сем. – 22 год.	II сем. – 24 год.	II сем. – 89 год.

2. Ознаки курсу

Рік викладання	Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/вибірковий
2020-2021	VI	Дошкільна освіта	III	Обов'язкова компонента освітньої програми

3. Технічне й програмне забезпечення/обладнання

Технічне оснащення освітнього процесу є достатнім для проведення аудиторних занять згідно з програмою. У розпорядженні науково-педагогічних працівників навчальні аудиторії, обладнані SMART дошками та технічними демонстраційними засобами наочності (проектори, екрани, телевізори), що дозволяють широко використовувати інтерактивні та мультимедійні засоби навчання.

Програмне забезпечення:

Освітній процес забезпечено навчальною, методичною та науковою літературою на паперових та електронних носіях.

4. Політика курсу

Для успішного складання підсумкового контролю з дисципліни вимагається очне або дистанційне відвідування всіх лекційних і практичних занять. Пропущені заняття (лікарняні, мобільність тощо) й невиконані завдання повинні бути відпрацьовані та надані викладачу в день консультації.

Щодо правил поведінки на заняттях: активна участь учасників освітнього процесу в обговоренні тем вивчення, диспутах тощо, виконання необхідного мінімуму навчальної роботи, відключення телефонів.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Не дотримання академічної доброчесності стане причиною стягнень, за що можуть відніматися бали.

5. Схема курсу

Тиждень, дата, години	Тема, план, кількість годин (аудиторної та самостійної)	Форма навчально го заняття	Список рекомендованих джерел (за нумерацією розділу 10)	Завдання	Максимальна кількість балів
Модуль 1. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання					
	Тема 1. Характеристика завдань фізичного виховання дітей дошкільного віку	Лекція, практичне	1, 6, 9, 14	Практичне заняття № 1 Питання для обговорення: Єдність навчання, виховання та розвитку	Практ. № 1 3 бали, Практ. № 2

	<p>(лк - 2 год., практ. – 4 год.) План лекції № 1</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет та основні завдання освітньої компоненти. 2. Характеристика понять теорії та методики фізичного виховання. 3. Характеристика оздоровчих, виховних та освітніх завдань фізичного виховання дітей дошкільного віку. 4. Валеологічна спрямованість завдань з фізичного виховання. 			<p>дітей у процесі фізичного виховання. Зв'язок теорії фізичного виховання із іншими науковими дисциплінами. Практичні завдання: Підготуватись до термінологічного диктанту. Представити анотацію статті з теми завдань фізичного виховання дошкільників в умовах ЗДО. Практичне заняття № 2 Питання для обговорення: Значення фізичного виховання у житті дитини дошкільного віку. Зв'язок теорії фізичного виховання з іншими науками. Основні джерела розвитку теорії фізичного виховання дошкільників. Практичні завдання: Оформлення глосарію до теми Підготовка анотації статті з періодичних видань з питань фізкультурно-оздоровчої роботи.</p>	– 3 бали
	<p>Тема 1. Характеристика завдань фізичного виховання дітей дошкільного віку (самост. – 12 год.) Питання для самостійного опрацювання: Роль ЗДО у вирішенні завдань з фізичного виховання. Розвиток теорії фізичного виховання дошкільників</p>	Самостійна робота	3, 6, 8,15	<p>Практичні завдання. 1.Тезування статей: Смольникова Г. Здоров'язбережувальні та здоров'яформувальні технології / Галина Смольникова // Дошк. вихов. – 2013. – № 7. – С. 23-26. Гаращенко Л.В. До проблеми здоров'язбереження у фізичному вихованні дітей дошкільного віку: фізична культура на повітрі /</p>	3 бали + 1 бал за творче завдання

				Лариса Василівна Гаращенко // Дошк. вихов. – 2012. – № 5. – С. 28-31. 2. Підготувати реферат «Характеристика системи тіло виховання в Запорізькій Січі» Підготувати презентацію «Чинники впливу на здоров'я людини»	
	<p>Тема 2. Засоби фізичного виховання (лк - 2 год., практ. – 2 год.)</p> <p>План лекції № 2</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Засоби фізичного виховання, їх характеристика. 2. Традиційні системи загартування. 3. Формування у дошкільників потреби у валеологічних знаннях. 4. Значення психосоціального здоров'я дітей. 	Лекція, практичне	1, 8, 11,15	<p>Практичне заняття № 3</p> <p>Питання для обговорення: Зміст культурно-гігієнічних навичок дітей різних вікових груп. Представлення напряму фізкультурно-оздоровчої роботи у Базовому компоненті дошкільної освіти, програмі навчання та виховання дошкільників «Дитина». Інноваційні здоров'язбережувальні технології. Розкрийте послідовність виховання культурно-гігієнічних навичок у різних вікових групах.</p> <p>Практичне завдання. Оформлення таблиці «Вікові особливості фізичного розвитку дошкільників»</p>	Практ. № 3-3 бали
	<p>Тема 2. Засоби фізичного виховання (самост. – 18 год.)</p> <p>Питання для самостійного опрацювання: Гігієнічні фактори (режим дня, харчування, особиста та громадська гігієна).</p>	Самостійна робота	08.03.15	<p>Практичні завдання:</p> <p>Практичні завдання: Підготувати повідомлення про нетрадиційні види загартувальних процедур «Ризький метод загартування, система загартування «Детка» та ін.) Проаналізувати зміст культурно-гігієнічних навичок, базуючись на</p>	3 бали + 1 бал за творче завдання

				вимогах програми «Дитина». Підготувати консультацію для батьків Загартування дитини в умовах родини»	
	<p>Тема 3. Дидактичні основи навчання дошкільників рухових дій (лк - 6 год., практ. – 6 год.)</p> <p style="text-align: center;">План лекції № 3</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Специфіка реалізації принципів навчання фізичних вправ. 2. Методи і прийоми навчання фізичних вправ. 3. Співвідношення дидактичних методів і прийомів навчання на різних етапах навчання рухових дій. <p style="text-align: center;">План лекції № 4</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про рухові вміння та навички, умови їх формування. 2. Закономірності формування рухових навичок (інтерференція, фазовість, хвилеподібність, уроджений автоматизм). 3.Методика проведення загальнорозвиваючих вправ та вправ ранкової гімнастики. 4. Гімнастика пробудження після денного сну: вимоги та методика проведення. <p style="text-align: center;">План лекції № 5</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оздоровче і виховне значення рухливих ігор у ЗДО. 2. Організація та методика проведення 	Лекція, практичне	3, 6, 8,15	<p>Практичне заняття № 4 Питання для обговорення: Методи і прийоми навчання дошкільників фізичних вправ. Злитий, розмежований, дзеркальний показ виконання вправ. Використання наочності для використання навчання дошкільників фізичних рухів. Практичні завдання: Доповнити конспект лекції з даного питання матеріалом з додаткової літератури. Оформити глосарій, виписати визначення термінів «метод», «прийом», «методика навчання» Представити використання «зорових орієнтирів». Розробити таблицю «Методи фізичного виховання» (за Е. С. Вільчковським)</p> <p>Практичне заняття № 5 Питання для обговорення: Класифікація загальнорозвиваючих вправ. Вимоги до підбору вправ ранкової гімнастики. Практичні завдання:</p>	<p>Практ. № 4 3 бали, Практ. № 5 – 3 бали. Практ. № 6 3 бали</p>

	<p>рухливих ігор у ДНЗ. 3. Специфіка проведення рухливих ігор у різних вікових групах.</p> <p>Тема 3. Дидактичні основи навчання дошкільників рухових дій (самост. – 15 год.) Питання для опрацювання: Принцип виховуючого характеру навчання та наочності. Принцип доступності та індивідуалізації. Принципи міцності та систематичності та послідовності. Характеристика наочних методів навчання. Специфічні особливості словесних методів навчання фізичних вправ.</p>	Самостійна робота	7, 9,15	<p>Підготувати та підготуватися до показу виконання комплексу вправ ранкової гімнастики.</p> <p>Практичне заняття № 6 Питання для обговорення: Прийоми керування рухливими іграми дітей дошкільного віку. Використання музики під час проведення рухливих ігор. Практичні завдання: Підготуватися до тестового контролю. Оформити глосарій до теми, виписавши визначення термінів «рухлива гра», «правила гри», «ведучий рухливої гри», «гра-вправа». Підготувати наочність та представити проведення рухливої гри.</p> <p>Практичні завдання: Розробити методичні рекомендації для вихователів з питань формування рухових умінь та навичок у дітей дошкільного віку. Визначити співвідношення дидактичних методів і прийомів навчання на різних етапах навчання дітей рухових дій (у вигляді таблиці).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Етапи формування рухової навички - Мета - Методи і прийоми навчання на 	<p>3 бали + 1 бал за творче завдання</p> <p>Модуль 1: 6 практик.</p>
--	--	-------------------	---------	---	---

				кожному етапі	занять по 3 бали = 18 балів + 3 теми сам. по 4 б. = 12 балів Всього - 30 балів
Модуль 2. Основні форми роботи з фізичного виховання в закладах дошкільної освіти					
	<p>Тема 4. Методика навчання рухів дітей дошкільного віку. (лк - 4 год., практ. – 4 год.) План лекції № 6</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Види основних рухів відповідно до програми розвитку дитини дошкільного віку. 2. Зміст навчання основних рухів дошкільників. 3. Методика навчання ходьби, бігу, стрибків. 4. Специфіка навчання вправ з м'ячами у різних вікових групах. <p style="text-align: center;">План лекції № 7</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток рухових якостей у дітей дошкільного віку. 2. Розвиток швидкості та спритності. 3. Послідовність формування гнучкості та витривалості. 4. Засоби розвитку сили у дітей. 	Лекція, практичне	6, 8, 9, 15	<p>Практичне заняття № 7 Питання для обговорення: Зміст державних освітніх програм із навчання дітей основних рухів. Характеристика техніки навчання повзання та лазіння. Танцювальні вправи та їх використання під час вивчення основних рухів. Практичні завдання: Описати техніку виконання основних рухів – стрибки у довжину з місця та з розбігу, стрибки у висоту з розбігу. Підготувати картки із графічним зображенням послідовності навчання основних рухів (за вибором).</p> <p>Практичне заняття № 8 Питання для обговорення: Значення активної рухової діяльності в повсякденному житті дитини. Керівництво вихователя руховою діяльністю дітей.</p>	Практ. № 7 3 бали, Практ. № 8 – 3 бали

				Організація активного відпочинку дітей Практичні завдання: Підготуватися до тестового контролю з теми «Розвиток рухових якостей у дітей дошкільного віку».	
	Тема 4. Методика навчання рухів дітей дошкільного віку (самост. – 12 год.) Питання для опрацювання: Організація та проведення фізкультурно-оздоровчих заходів в ЗДО. Фізкультурні хвилинки, особливості їх використання в ЗДО. Фізкультурні паузи, особливості їх проведення.	Самостійна робота	1, 4, 6,15	Практичні завдання: Розробити набір віршованих фізкультхвилинок для різних вікових груп.	3 бали + 1 бал за творчі завдання
	Тема 5. Заняття з фізичної культури як основна організаційна форма навчання дітей фізичних вправ. (лк - 4 год., практ. – 4 год.) План лекції № 8 1. Заняття – основна форма роботи з фізичного виховання. 2. Типи занять із фізичної культури. 3. Способи організації дітей на занятті. 4. Структура за зміст занять з фізкультури у ЗДО. План лекції № 9 1. Особливості проведення занять у	Лекція, практичне	12, 13, 15	Практичне заняття № 9 Питання для обговорення: Заняття з формування рухових умінь, їх специфіка. Значення занять із закріплення та удосконалення техніки виконання фізичних вправ. Методика проведення контрольних занять з фізичного виховання. Специфіка проведення занять з фізкультури у різних вікових групах. Проведення занять фізкультури на повітрі. Практичні завдання: Оформити глосарій до теми. Розробити конспект сюжетного заняття у спортивній залі для дітей молодшої	Практ. № 9 3 бали, Практ. № 10 – 3 бали

	<p>різних вікових групах.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Типовий план побудови заняття з фізичної культури. 3. Педагогічна доцільність підготовчої та заключної частини заняття. 4. Зміст основної частини заняття. 5. Вимоги до оформлення конспекту заняття з фізичного виховання. 			<p>дошкільної групи.</p> <p>Практичне заняття № 10</p> <p>Питання для обговорення: Навчальні дії, передбачені процесом оволодіння дітьми фізичних вправ. Значення підготовчої частини заняття з фізкультури. Види діяльності основної частини заняття з фізкультури у ЗДО. Зміст заключної частини заняття з фізкультури.</p> <p>Практичні завдання: Оформити глосарій до теми, вписати визначення термінів. Розробити план-конспект заняття для дітей п'ятого року життя з коротким коментарем кожної частини. Моделювання занять із фізичної культури із використанням спортивного обладнання.</p>	
	<p>Тема 5. Заняття з фізичної культури як основна організаційна форма навчання дітей фізичних вправ (самост. – 18 год.)</p> <p>Питання для самостійного опрацювання:</p> <p>Регулювання фізичних, емоційних та психічних навантажень дітей під час занять. Зміст занять з фізкультури на повітрі у різні пори року.</p>	Самостійна робота	10, 2,15	<p>Практичні завдання:</p> <p>Підготувати презентацію «Нестандартне фізкультурне обладнання» Скласти розгорнутий план консультації для вихователів «Техніка безпеки під час проведення заняття з фізкультури».</p>	3 бали + 1 бал за творчі завдання
	<p>Тема 6. Планування та облік</p>	Лекція, практичне	1, 6, 8, 9,15	<p>Практичне заняття № 11</p> <p>Питання для обговорення:</p>	Практ. № 9 3 бали,

	<p>роботи з фізичного виховання в ЗДО (лк - 4 год., практ. – 4 год.)</p> <p>План лекції № 10</p> <p>1.Планування – неодмінна умова високої ефективності організації процесу фізичного виховання в ЗДО. 2. Значення планування та обліку роботи в дошкільному закладі. 3.Реалізація дидактичних принципів під час розподілу програмного матеріалу. 4.Схема планування фізкультурно-оздоровчої роботи.</p> <p>План лекції № 11</p> <p>1. Значення фізичного виховання дітей у родині. 2.Форми фізичного виховання в умовах сім'ї. 3.Обладнання спортивного куточку в дитячій кімнаті. 4.Приклад батьків – кращий метод переконання у користі фізкультури. 5.Педагогічне керівництво фізичним вихованням дітей в сім'ї.</p>			<p>Значення планування та обліку роботи з фізичної культури. Розподіл програмного матеріалу з фізкультури у перспективному плані. Оперативне планування з фізичної культури. Вимоги до оформлення плану роботи з фізичного виховання. Практичні завдання: Оформити глосарій до теми, вписавши визначення термінів «річне планування», «перспективний план», «календарний план». Запропонувати календарний власний план роботи з фізкультури для різних вікових груп (за вибором). Практичне заняття № 12 Питання для обговорення: Розподіл програмного матеріалу з фізичної культури у перспективному плані. Відповідність вимогам програми. Практичні завдання: Оформити глосарій до теми, вписавши визначення термінів «річне планування», «перспективний план», «календарний план». Розробити перспективний план роботи з фізичної культури на півріччя.</p>	<p>Практ. № 10 – 3 бали</p>
	<p>Тема 6. Планування та облік роботи з фізичного виховання в ЗДО (сам ост. – 14 год.)</p> <p>Питання для опрацювання:</p> <p>1.Основні вимоги до планування.</p>	<p>Самостійна робота</p>	<p>3, 6, 9,15</p>	<p>Практичні завдання: Науковці про фізичне виховання у родині. Підготувати консультацію для батьків «Режим дня дитини дошкільного віку в умовах сім'ї»</p>	<p>3 бали + 1 бал за творчі завдання</p>

	2.Розподіл програмного матеріалу з фізкультури у перспективному плані. 3.Оперативне планування з фізичної культури. 4.Облік роботи з фізичної культури. 5. Методика проведення попереднього, поточного та контрольного обліку.			Представити форми фізичного виховання дітей у родині.	Модуль 2: 6 практ. занять по 3 бали= 18 балів + 3 теми сам. по 4 б = 12 балів Всього - 30 балів
		Екзамен		Тестовий заліковий контроль	40 балів

9. Система оцінювання та вимоги

Модуль 1. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання

Максимальна кількість балів за цей модуль – 30 балів:

6 практ. занять по 3 бали = 18 балів + 3 теми сам. по 4 б = 12 балів

Всього - 30 балів

Модуль 2. Основні форми роботи з фізичного виховання в закладах дошкільної освіти

Максимальна кількість балів за цей модуль – 30 балів:

6 практ. занять по 3 бали = 18 балів + 3 теми сам. по 4 б = 12 балів

Всього - 30 балів

Тестовий екзаменаційний контроль – 40 балів

Всього: 60 б. (аудиторна робота) + 40 б. (екзамен) = 100 балів

10. Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Основна література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти / Наук. кер.: А. М. Богущ, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук; Авт. кол-в: Богущ А. М., Беленька Г. В., Богініч О. Л., Гавриш Н. В., Долинна О. П., Ільченко Т. С., Коваленко О. В., Лисенко Г. М., Машовець М. А., Низковська О. В., Панасюк Т. В., Піроженко Т. О., Поніманська Т. І., Сідельнікова О. Д., Шевчук А. С., Якименко Л. Ю. – К.: Видавництво МОН, 2012. – 26 с.

2. Богініч О.Л. Фізичне виховання дошкільників засобами гри: навч.-метод. посіб. / Ольга Любомирівна Богініч. – К.: СП «ЧИП», 2001. 126 с.

3. Вільчковський Е.С. Фізичне виховання дітей в дошкільному закладі / Е.С. Вільчковський, О.І. Курок. – К. : РВВ ГДПУ 2001. – 216 с.

4. Вільчковський Е.С. Організація рухового режиму дітей у дошкільних навчальних закладах: навч.-метод. посіб. / Е.С. Вільчковський, Н.Ф. Денисенко. Тернопіль: Мандрівець, 2008. 128 с.
5. Вільчковський Е.С. Інтеграція рухів і музики у фізичному розвитку дітей старшого дошкільного віку : навч.-метод. посіб. / Е.С. Вільчковський, Н.Ф. Денисенко, Ю.М. Шевченко. – Тернопіль : Мандрівець, 2010. – 144 с.
6. Вільчковський Е.С. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку : навч. посіб. / Е.С. Вільчковський, О.І. Курок. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Суми : Університет. кн., 2008. – 428 с.
7. Вільчковський Е.С. Організація рухового режиму дітей у дошкільних навчальних закладах: навч.-метод. посіб. / Е.С. Вільчковський, Н.Ф. Денисенко. – Тернопіль: Мандрівець, 2008. – 128 с.
8. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В.О. Огнев'юк; авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богиніч, Н.І. Богданець-Білокаленко [та ін.]; наук. ред.: Г.В. Беленька, М.А. Машовець; Мін. осв. і науки України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. 304 с. ISBN 978-617-658-016-4.
9. Загородня Л.П. Фізичне виховання дітей дошкільного віку : навчальний посібник / загородня Л.П., Тітаренко С.А., Барсуковський Г.П. ; за заг. ред. Л.П. Загородньої. – Суми : Університетська книга, 2011. – 272 с.
10. Шалигіна Г. Фізкультурне обладнання: комплексний підхід / Г.Шалигіна // Дошкільне виховання. – 2006. - №9. – С. 14-17.

Додаткова література:

11. Гаращенко Л.В. До проблеми здоров'язбереження у фізичному вихованні дітей дошкільного віку: фізична культура на повітрі / Лариса Василівна Гаращенко // Дошк. вихов. 2012. № 5. С. 28-31.
12. Гаращенко Л.В. Способи організації дітей на фізкультурному занятті: здоров'язбережувальний аспект / Лариса Василівна Гаращенко // Дошк. вихов. 2013. № 10. С. 9-12.
13. Смольникова Г.В. Домінантні заняття з фізичної культури в роботі з дітьми старшого дошкільного віку / Г.В. Смольникова // Обов'язкова освіта дітей старшого дошкільного віку: форми здобуття, організація і зміст роботи: зб. метод. матеріалів / [авт.-упоряд.: О.П. Долинна, А.П. Бутова, О.В. Низьковська, Т.П. Носачова]. Тернопіль: Мандрівець, 2011. С. 195-209.
14. Худолій О. М. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання : навч. посіб. / О. М. Худолій.- 2-ге вид., випр. - Х., 2008. - 406с.

INTERNET-ресурси:

15. [ВІЛЬЧКОВСЬКИЙ Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного...](http://lib.mdpu.org.ua/2011/03/01/vlchkovs)[Електронний ресурс] : Режим доступу: